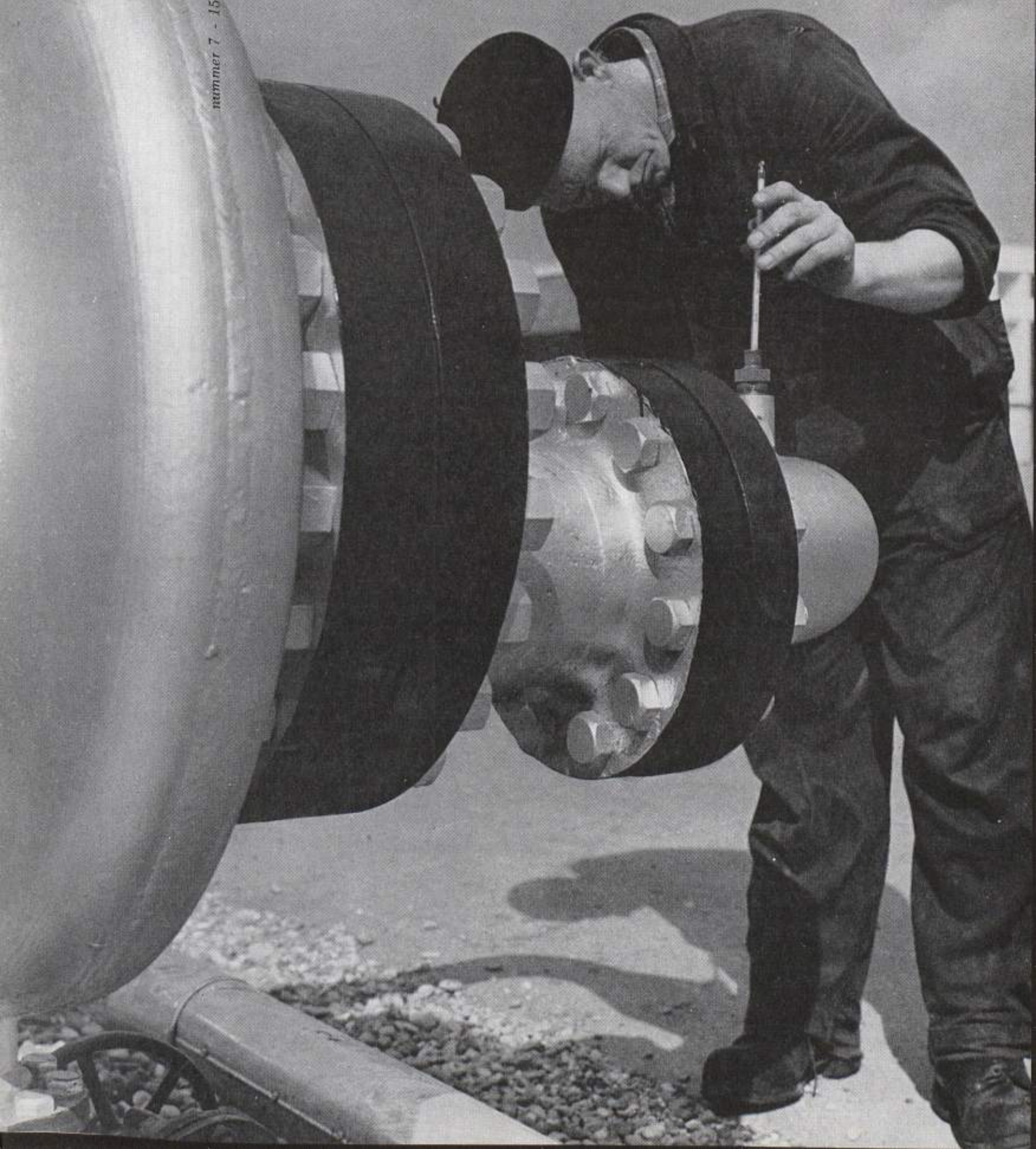

nummer 7 - 15 april - 1961

nammogram

*Personeelsblad van de
N.V. Nederlandse Aardolie Maatschappij*

Versijnt tweemaal per maand

2e jaargang no. 7 - 15 april 1961

Dagelijkse redactie

Voor Oldenzaal: G. J. Borghuis en
J. F. K. Z. Visser
Voor West-Nederland: W. Mollema
Voor Schoonebeek: J. W. Brandenburg
Seismische groep: A. M. Mol

Redactie-commissie

Jhr. Mr. W. C. S. van den Brandeler
Mr. P. E. E. Briët
Ir. A. N. Dorsman
Dr. U. Haanstra
J. A. Huisman
R. Jansen
A. Meijerink
C. J. Swinkels, Ing.

Eindredacteur

J. F. K. Z. Visser

Redactie-adres

N.V. Nederlandse Aardolie Maatschappij
Afdeling Public Relations
Prins Bernhardstraat 2 te Oldenzaal
Telefoon: 0 5410-3361 (toestel 47)

Alle auteursrechten voorbehouden.
Zonder toestemming mogen geen artikelen of ge-
deelten daarvan worden overgenomen.

Inhoud

Uitslag E.H.B.O.-examens te Rijswijk, 3
Vanuit Oldenzaal leiden vier wegen
naar Schoonebeek, 4
Mohole, een boorgat door de aardkorst, 5 en 6
Bescherming Bevolking (4), 7
De Joden te Oldenzaal
door H. M. Corwin, 8 en 9
Geen koffie in personeelsbladen
door Simon Goddefroy Gistbeen, 9
Evaria. „Dolken” aan vrouwenvoeten, 10
Geen vrouwen!, 11
Pernis won Shell-bridgetoernooi 1961, 12 en 13
Olienieuwtjes van dichtbij, 14
Het geheim van de boring Waterdrecht, 15
Het gebeurde in., 16

Omslag

*Een werknemer van de Meetdienst doet een
temperatuurmeting op een meetstation te Rid-
derkerk.*

(Foto Henk Nieuwenhuijs)

uitslag e.h.b.o.-examens te rijswijk

In restaurant „Hoornwijk” te Rijswijk werd op 15 maart jl. aan de deelnemers die de cursus bedrijfs-E.H.B.O. in West-Nederland hadden gevolgd de uitslag van de gehouden examens bekendgemaakt.

Van de examen-vrees, waarvan verscheidene kandidaten blijk hadden gegeven, was thans gelukkig niets meer te bespeuren. In zijn openingswoord heette de heer Uyt den Bogaard speciaal de maatschappij-arts, dokter De Boer, de heer Jurjaanz en de cursusleider, de heer Witjas, welkom.

De heer Uyt den Bogaard merkte onder meer op, dat het de deelnemers ongetwijfeld moeite zal hebben gekost altijd het enthousiasme op te brengen de leerstof ter hand te nemen. De cursusleider heeft echter op populaire wijze deze cursus weten te brengen en met voldoening mogen we terugzien op de behaalde resultaten.

„De directie heeft gemeend een feestelijk tintje aan deze avond te moeten geven”, zo vervolgde de heer Uyt den Bogaard. „Tevens heeft de directie gemeend de heer J. Posthuma

De heer Posthuma ontving voor zijn prestatie een boek.

Dokter De Boer had een aandachtig gehoor aan onze E.H.B.O.-ers.

ma, hoofdwachtloper, gezien diens prestaties tijdens het examen als blijvende herinnering een boekwerk te moeten aanbieden”. De (toevallig jarige) eursist was zichtbaar verrast toen hij de felicitatie in ontvangst mocht nemen. Het cadeau vormde geen luxe uitgave van het bekende Oranje Kruisboekje, maar een lijvig boekwerk over tuinieren, dat een speciale hobby van de heer Posthuma bleek te zijn.

Hij dankte de heer Uyt den Bogaard hartelijk en zei dat het behaalde succes mede te danken was aan de wijze waarop de heer Witjas hem en alle andere cursisten had onderwezen. Dokter De Boer had eveneens een aandachtig gehoor, toen hij in een enkel woord nog terugblikte op de gehouden examens. (De arts wees verder op de noodzaak de leerstof zo af en toe nog eens door te nemen, zodat de kennis aan de vergetelheid wordt ontrukkt).

De resultaten mogen zeer bevredigend worden genoemd. Van de 50 deelnemers behoefden slechts vier kandidaten te worden afgewezen. Dokter De Boer sprak hierover ook zijn voldoening uit, waarbij hij er de aandacht op vestigde, dat deze eigen E.H.B.O.-cursus niet vergeleken mag worden met officiële E.H.B.O.-opleidingen. Onze cursisten hebben slechts 12 lessen gevolgd; voor de officiële opleidingen is ten minste een veelvoud hiervan nodig. De in de eigen cursus behandelde leerstof wordt evenwel voldoende geacht om in noodgevallen eerste hulp te kunnen verlenen.

Wellicht volgen herhalingscursussen om de verkregen kennis op peil te houden.

vanuit oldenzaal leiden vier wegen naar schoonebeek

Dank zij de medewerking van de Duitse overheid is enkele weken geleden de tweede grensovergang in de gemeente Schoonebeek gereed gekomen.

De eerste grenspost op Nieuw-Schoonebeek verwerkte jaarlijks reeds een respectabel aantal reizigers en ook het goederenvervoer — zij het nog in beperkte mate — breidde zich langzaam maar zeker uit. Een „doorstoot” van Drente via Duitsland naar Twente was er echter nog niet. Door de ingebruikneming van de nieuwe weg en de twee grenskantoren aan het Schoonebekerdiep, te weten een op Nederlands en een op Duits gebied, bestaat nu de mogelijkheid om langs een kortere weg de route Schoonebeek-Oldenzaal v.v. te maken.

De slijtlaag op de nieuwe weg van de Hoofdstraat in Schoonebeek tot de brug over het Schoonebekerdiep is nog niet aangebracht. De wegenbouwers wachten op gunstig weer. De auto's zullen hiervan echter geen nadelige gevolgen ondervinden, want ook zonder slijtlaag verkeert dit stuk weg in een goede toestand. Bij het grenskantoor hebben de douaniers aan beide zijden van de grens de gebruikelijke belangstelling voor de groene kaart en de passen en voorts wordt u er op geattendeerd dat de grensovergang van 8.00 tot 20.00 uur is geopend.

Het eerste gedeelte van de weg op Duits grondgebied — van de grens tot Emlichheim — is uitstekend berijdbaar. Zodra u echter het dorp Emlichheim binnenkomt, rijdt u over een straat, geplaveid met hobbelige keien, die middeleeuws aandoet. U dient de borden die naar Neuenhaus voeren te volgen. Even buiten het dorp gaan de keien over in een betonverharding, een verademing. Twee scherpe bochten — maximale snelheid van 45 km toegestaan — zullen u ongetwijfeld geen moeilijkheden opleveren. Als u daarop een verkeersbord nadert waarop de splitsingen naar Neuenhaus - Uelsen en Echteler zijn aangegeven, kunt u of via Neuenhaus en Nordhorn of via Uelsen en Getelo de Nederlandse grens bereiken.

Wij zijn echter „recht toe, recht aan” naar Uelsen gereden. Even

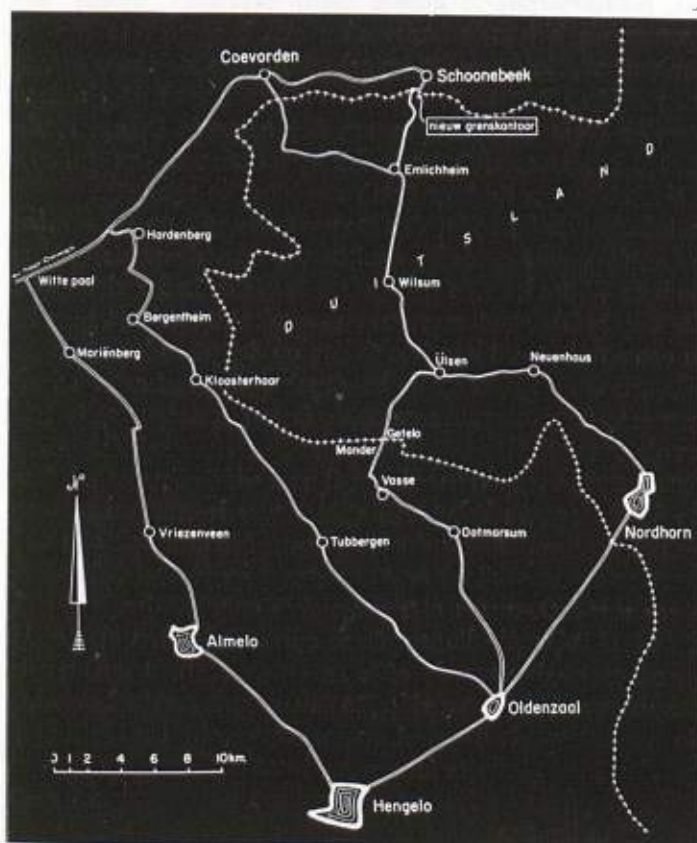
voor Wilsum hield de betonweg, geflankeerd door een eindeloze rij berkebomen, op en ging over in een asfaltbestrating. Langzamerhand liep de weg door meer geaccidenteerd terrein en ook de bossen kregen steeds meer plaats in het landschap toebedeeld. Er was weinig verkeer op de weg. Een tegemoetkomende auto dwong ons wel eens benauwend dicht de berm op te zoeken, want de weg was niet breed. Via Helsen bereikten we Uelsen. Na een vrij scherpe bocht kwamen weer enkele verkeersborden in zicht. Linksaf naar Nordhorn, rechtsaf naar Itterbeck en Holland!

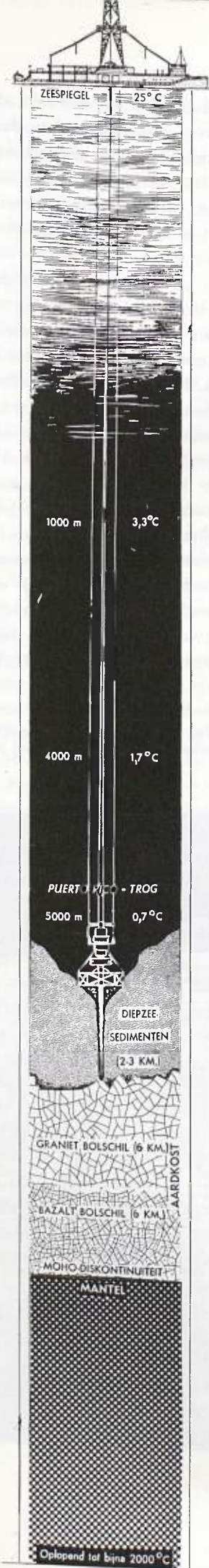
Hier zijn we in de richting Itterbeck gereden. Na een klim tegen een heuveltje naderden we dan een kruising met aan de linkerzijde van de weg een bord „Tubbergen-Getelo-Holland”. Deze weg, smaller dan we voordien gewend waren, bracht ons na zes kilometer aan de grenspost Mander. Het is goed te weten dat deze grensovergang van 7.00 - 21.00 uur geopend is! Laatkomers kunnen echter tegen betaling van f 1,50 nog tegen het elfde uur 's avonds passeren! Via Vasse, Ootmarsum en Rossum bereikten we daarna Oldenzaal. De kilometerteller gaf aan, dat we voor het traject Schoonebeek-Oldenzaal een afstand van 50 kilometer hadden „overbrugd”, ruim 25 kilometer korter dan de weg Schoonebeek-Coevorden-Hardenberg-Tubbergen-Oldenzaal. Aangezien de wegen in Duitsland echter niet van een kwaliteit en een breedte zijn als de weg via Coevorden en Hardenberg, zal menigeen zich nog wel beraden, voordat hij de Duitse route zal kiezen.

De twee grensposten zullen normaal gesproken niet tot veel vertraging leiden, wanneer u ten minste geen goederen of artikelen bij u hebt die moeten worden aangegeven. Voor vrachtvervoer is de weg via Mander echter niet te gebruiken (B-weg), zodat een intensief verkeer Drente-Twente pas werkelijkheid wordt als de wegen in Duitsland zijn aangepast aan het goederen- en snelverkeer. Als u echter privé de route Oldenzaal-Schoonebeek rijdt, kunnen wij u een tochtje via Mander en Uelsen aanbevelen, want een groot gedeelte van de route voert u door prachtig natuurschoon.

Het verkeersbord geeft de splitsingen naar Neuenhaus - Uelsen en Echteler aan.

Op dit kaartje zijn de vier routes Oldenzaal-Schoonebeek v.v. getekend.

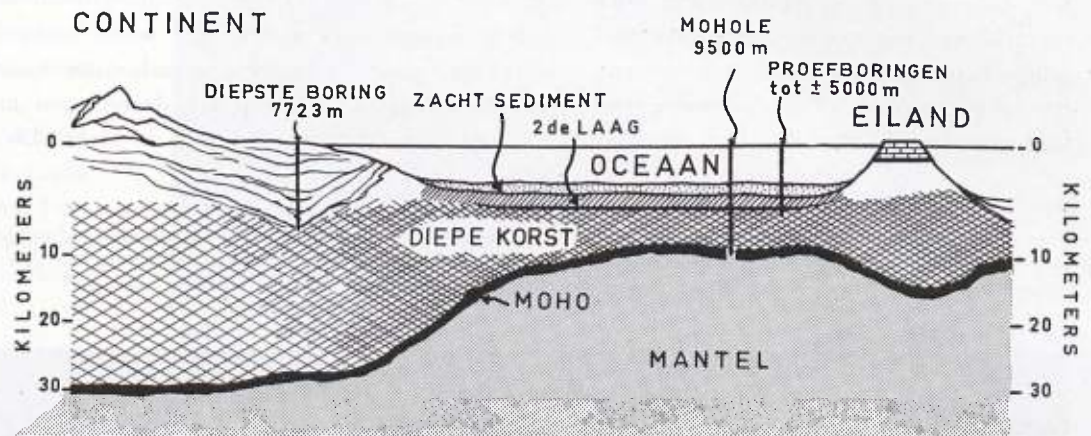

mohole

een boorgat door de aardkorst

„Onze aarde is als een sinaasappel. Er zit een schil omheen die vast is. Het binnenste is nog vloeibaar en gasvormig en bevat de zwaardere steen- en ertssoorten, ijzer, nikkel in vloeibare vorm of door druk tijdelijk vast. De schil is ongeveer 200 km dik, dus van hier tot Amsterdam. Wordt in 12 lagen verdeeld...” doceerde wijlen J. B. Bernink voorheen aan het begin van elke rondgang door zijn museum, dat als „Natura Docet” nationale faam heeft verworven. Hetzelfde staat nog te lezen in een oud gidsje voor het museum, door „meester” zelf in gemoedelijke verteltrant geschreven.

Die „schil” — om bij deze vergelijking te blijven — en wat er onder zit, hebben de mens van oudsher geboeid, maar hoe de aarde er van binnen nu precies uitziet, weet hij niet. Hij kan alleen maar iets vermoeden; er bestaan overal ter wereld „veiligheidskleppen” in

Schematische doorsnede van de aardkorst, die aanzienlijk dikker is onder de continenten dan onder de oceaan. Aangegeven zijn de diepste oliebooring op het vasteland, de Mohole-booring en een proefbooring. (Tekening afgestaan door Elseviers Weekblad).

de vorm van vulkanen, die op gezette, maar voor de mens altijd zeer ongelegen, tijden iets van die gloeiende inhoud spuien in de vorm van lava, gloeiende as en gaswolken.

Maar ondanks het feit dat het tot dusver onmogelijk is gebleken een kijkje te nemen onder de vaste schil waarop wij leven (ter geruststelling diene, dat zij op de meeste plaatsen stevig genoeg is), heeft de mens toch nota kunnen nemen van enkele verschijnselen die voor bepaalde uitleg vatbaar zijn, met het gevolg dat men dubbel nieuwsgierig is geworden en dat er nu plannen worden gemaakt om eindelijk eens door die schil heen te dringen.

We hebben allemaal in de dagbladen kunnen lezen van dit project, de Mohole-booring, die dieper dan de tot dusver diepste boring ter aarde zal moeten gaan. Menig ervaren boormeester zal bij het vernemen van dit nieuws het hoofd hebben geschud, en vele andere technici zullen er letterlijk en figuurlijk „geen gat in zien”. Men komt aandragen met de geothermische dieptemaat — een soort wet, volgens welke de temperatuur in het boorgat stijgt naarmate men dieper boort. Men vraagt zich af, welk materiaal bestandig genoeg is om de te verwachten gloei- en smelthitte te kunnen weerstaan, en welke veiligheidsmaatregelen moeten worden genomen als men toevallig eens een onder hoge druk staande gloeiende massa mocht „aanprikkelen”. Op al deze vragen en nog meer is nog geen afdoend antwoord gegeven, maar het plan ligt er: het Mohole-project.

Meer dan 99 % van het binnenste der aarde is voor de mens onbekend. Uit verschillende verschijnselen, o.a. rotatiesnelheden, veranderingen in deze snelheden en reflexies (weer-

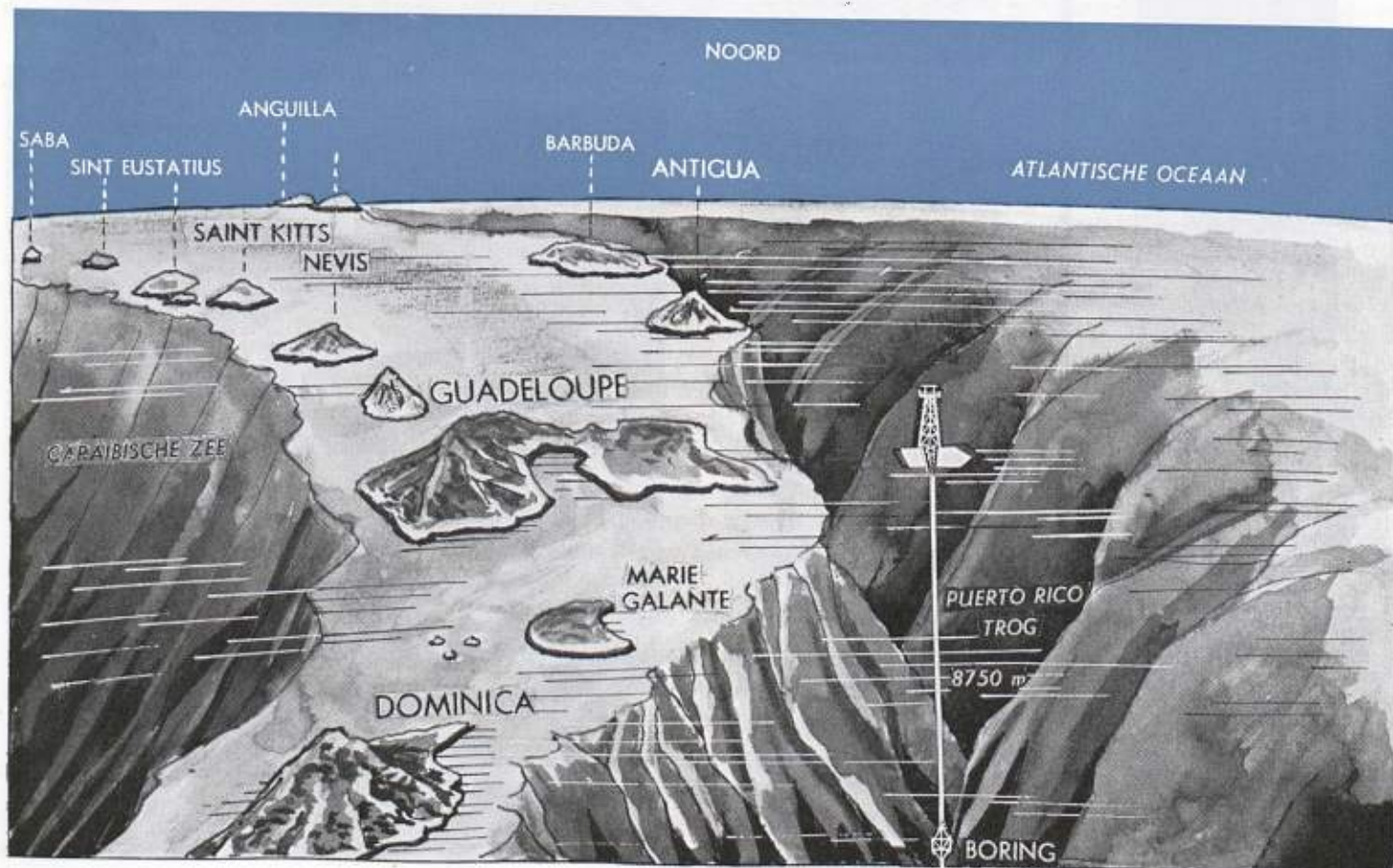
kaatsingen) van seismische golven zijn gevolgtrekkingen gemaakt over de dichtheid en veranderingen die zich hierin kunnen voordoen, over de materie en de natuurkundig-chemische structuur van de aarde. Uit deze zaken en de resultaten van vulkanologische onderzoeken is geleidelijk het algemeen geaccepteerde beeld van een uit verschillende schalen of lagen opgebouwde bol ontstaan. Onder een zeer dunne korst ligt een dikke tweedelige „mantel”, die 84 % van de aardmassa beslaat. Deze mantel omsluit de waarschijnlijk eveneens in twee gedeelten te splitsen kern, waarvan algemeen wordt aangenomen dat zij uit nikkelijzer bestaat. Verder is omtrent de chemische samenstelling, de mineralen, de gesteenten, de radio-activiteit, de tegenwoordige habitus van de materie, alsmede druk en temperatuur in de verschillende lagen weinig met zekerheid bekend.

Men neemt aan dat de aardkorst in verschillende grote delen „drijft” op de buitenste mantel, die zich gedraagt als een dikvloeibare massa. Enigszins zou men dit kunnen vergelijken met ijsbergen op en in het water. Tussen de korst en de mantel heerst een soort evenwichtstoestand, die zich na plaatselijke veranderingen als gebergtevorming, vulkanisme, sedimentaire vormingen of ijsafzettingen steeds weer door „contra-bewegingen” herstelt, respectievelijk corrigeert. Men

noemt dit de leer der isostasie. Bekend is bijvoorbeeld, dat de bodem van Nederland elk jaar enkele millimeters daalt ten opzichte van de zeespiegel. Ook dit zou men een isostatische beweging kunnen noemen. De Oostzee is eveneens ontstaan door isostatische bewegingen, die intraden na het wegsmelten van het enorme ijsdek dat in het Diluvium een groot deel van Europa heeft bedolven.

Het Mohole-project werd in eerste aanleg geboren in het jaar 1910, toen de geleerde A. Mohorovicic bij de bestudering van seismogrammen van een aardbeving in het gebied ten zuiden van Zagreb (Joegoslavië) een uitgesproken discontinuïteit in ongeveer 50 km diepte vaststelde. De voortplantingssnelheid van de aardbevingsgolven stijgt namelijk in die diepte plotseling van 6—7 km per seconde tot meer dan 8 km per seconde. Dit onderzoek werd voortgezet door Mohorovicics zoon, S. Mohorovicic, met het resultaat dat de „sprongzone” overal rondom de aarde, zowel onder het vasteland als onder de oceanen, werd aangetroffen. Sedertdien spreekt men van de Mohorovicic-discontinuïteit, afgekort tot Moho- of M-discontinuïteit. Zij wordt thans door sommigen aanvaard als een scherpe grenshorizon tussen „korst” en „mantel”. Anderen achten het daarentegen niet zo waarschijnlijk dat de korst eindigt met de Moho. De M-discontinuïteit ligt betrekkelijk

De plaats waar de Mohole-boring waarschijnlijk zal worden verricht. Over de technische hulpmiddelen die deze boring in zee moeten mogelijk maken, is ons nog weinig bekend. In een volgend artikel zal hierop misschien nog worden teruggekomen. (Linker tekening van pagina 5 en onderstaande tekening afgestaan door Het Vrije Volk)

hoog onder de ongestoorde, minder belaste oceaانبodem; zij daalt bij toenemende verwijdering van de kustgebieden onder het vasteland tot grotere diepten en bereikt onder gebergten maximale diepten van 50—60 km. Door het Mohole-project kunnen missehien de nodige wetenschappelijke problemen worden opgelost.

Men beschouwt o.a. de M-discontinuïteit als het niveau waarop de aarde bij haar afkoeling voor het eerst de vaste toestand bereikte. Van belang wordt ook de analyse van gassen uit een Mohole-boring geacht, en voorts zou de klimatologische geschiedenis der aarde, voorzover zij kan samenhangen met temperaturen, c.q. invloeden van binnenuit, uit de boormonsters kunnen worden afgeleid. Verder hoopt men een ononderbroken stratigrafische kolom van boorkernen, te beginnen met „hedendaagse” sedimenten op de diepzeebodem, naar boven te kunnen brengen.

De gunstigste plaatsen voor een Mohole-boring zijn respectievelijk in de Atlantische Oceaan, 120 mijl ten noorden van San Juan op Porto Rico, waar 4000 m water staat en de M-discontinuïteit zich op 5500 m onder de zeebodem bevindt, en in de Grote Oceaan ten zuiden van San Diego (Californië) en ten noordoosten van de Clipper-ton Islands. In beide gebieden zijn reeds uitgebreide seismische en gravimetrische onderzoeken verricht. De voorbereiden- de technische proefnemingen ter onderzoe- king van de mogelijkheden tot uitvoering van een Mohole-test zijn reeds begonnen. De uitvoering van het project — de eigen- lijke boring zal nog wel de nodige tijd op zich laten wachten — zal geschieden onder auspiciën van de Internationale Unie voor Geodesie en Geofysica (I.U.- G.G.); methoden voor een op dit project afgestemde offshore-boring, die uiteraard van een ponton uit zal moeten worden ge- slagen, zijn ontwikkeld door een belangen- gemeenschap van vier Amerikaanse olie- maatschappijen: Continental, Union, Shell en Superior, kortweg „CUSS” genaamd. Deze Cuss-groep werd na de ontwikkeling van de ponton en de voltooiing van be- paalde studie-opdrachten enkele jaren ge- leden ontbonden. Het materiaal ging over naar de Global Marine Exploration Com- pany.

de beste bescherming....

zelfbescherming

4. wat kunnen wij doen?

Uit voorgaande artikelen zal u duidelijk zijn geworden, dat de moderne oorlogsgevaaren niet alleen een rampenbestrijdingsorganisatie eisen die up to date is, maar dat ten minste zo nodig is dat de burger zélf, in eigen huis, voor eigen gezin, voorzorgsmaatregelen neemt.

Voor een groot deel gelden die voorzorgsmaatregelen ook in vreedstijd, ter bescherming tegen gevaren (en gevaartjes) die ons dan bedreigen.

Wanneer de waarschuwing uitgaat voor fall-out (de radio-actieve besmet- ting als gevolg van een atoomexplosie, misschien honderden kilometers ver), dan kunnen we voorlopig, misschien twee dagen, misschien een week, ons huis niet uit. Dat geldt echter ook voor de bakker en de melkboer, de dokter en de verpleegster. Wij zijn op ons zelf aangewezen.

We moeten zorgen dat we een etensvoorraad in huis hebben, liefst ge- conserveerd. Een verstandige huismoeder heeft dat meestal al wel, al is het maar voor onverwachte gasten.

Misschien hebben we niet voor een hele week in huis, maar dan moeten we rantsoeneren. De hongerwinter heeft ons dienaangaande veel geleerd. Voor ten hoogste een week is die beperking dan wel uit te houden. Maar bedenk, dat het zeer de vraag is of de levensmiddelenvoorziening binnen afzienbare tijd weer normaal zal functioneren.

Het is, ook in vreedstijd, zeer nuttig wanneer men iets van E.H.B.O. weet en wanneer men een zieke kan verplegen. Om voortdurend op de hoogte te blijven van de gang van zaken moet men de radio bij de hand hebben. In dit verband bewijst een transistor uitstekende diensten, omdat men, ook bij eventueel uitvallen van stroom, kan blijven luisteren. Ook de ver- lichting kan uitvallen, dus een sterke lantaarn en wat batterijen moeten bij de hand zijn. Lampen of kaarsen verbruiken zuurstof, en wanneer we dagen lang in huis opgesloten zitten, moet er zuinig met die zuurstof wor- den omgesprongen.

Om fall-out stof te weren, dienen kieren en spleten, ramen en deuren te worden afgedicht. Men kan tochtstrip gebruiken, desnoods plakband, en als het moet groene zeep.

Het verdient aanbeveling nu reeds eens na te gaan welke eventueel de veiligste plek in huis zou zijn. Beschikt men niet over een kelder, dan is de beste plaats het midden van het huis.

En..... ja, het is niet zo'n prettig onderwerp, maar: heeft u er al eens over gedacht wanneer u op stel en sprong uw huis zoudt moeten verlaten wat u dan zoudt meenemen?

Zoudt u uw beste kleren aantrekken of uw oudste? Natuurlijk de beste! Hebt u uw waardepapieren, uw diploma's, uw papieren (paspoort, trouw- boekje, enz.) voor het grijpen?

Het is inderdaad niet zo plezierig over al deze dingen na te denken. Maar u kunt het altijd beter doen in vreedstijd, in alle rust en kalmte, dan dat u plotseling, opgejaagd, met de handen in 't haar staat, niet weet wat te doen of wat te laten, en ten offer valt aan paniek. Paniek is wat wij onder alle omstandigheden dienen te vermijden. Paniek kweekt chaos en in de chaos zijn het vooral de zwakken: de vrouwen, kinderen, zieken, ouden van dagen, die de dupe worden.

Hoe nuchterder en reëler we deze dingen bekijken, hoe rustiger we blijven.

Het onbekende gevaar is het grootste gevaar.

T. Lodewijk

de joden te oldenzaal

door h. m. corwin

flagelanten: 14e eeuwse fanatici

Het Paasfeest is gevierd en bij de wetsgetrouwe Joden is weer het verhaal verteld van de Uittocht uit Egypte, het land waar de Pharao's de kinderen Israëls dermate onderdrukten, dat hun gesehrei ten hemel steeg. Nu is het wonderlijk, dat een folkloristisch gebeuren, „het vlöggelen”, dat telkenjare met Pasen te Ootmarsum plaats vindt, de herinnering oproept aan de jaren 1348—1349, toen in ons Twentse land de doodskreten weerklonken van de weinige Joden die toen reeds in deze streken waren gevestigd. Immers, het woord „vlöggelen” heeft te maken met het Latijnse werkwoord „flagelare”, dat geselen betekent.

In die jaren heerste in Europa de zwarte pest. Deze besmettelijke ziekte was uit Azië naar Europa overgebracht en ze woedde zo hevig, dat meer dan de helft van de bevolking er aan te gronde ging. Men kende er geen geneesmiddel voor en werd radeloos. Men vluchtte naar eenzame plaatsen of ging zich aan uitpattingen te buiten. De Deeamerone van Boeacacio vertelt hier o.a. van.

Sommige mediei veronderstellen, dat deze builenpest vooral werd aangewakkerd door het nuttigen van varkensvlees. Daar het de Joden, ingevolge hun rituele spijswetten, verboden was dit te eten, bleven zij meer dan de Christenen van de vreselijke epidemie versehoond, en derhalve was de zondebok spoedig gevonden. Het sprookje van bronnenvergiftiging werd

Een groep Flagelanten trekt door het Twentse land.

verzonnen. De Joden zouden door melaatse lieden in bronnen en rivieren vergif hebben doen strooien met het oogmerk de ganse Christenheid van het leven te beroven.

In de folterkamer van het slot Chillon te Villeneuve in Zuid-Frankrijk werden een paar Joden op de pijnbank gelegd en daar „bekenden” zij wat men gaarne van hen wilde horen. Het gerucht verspreidde zich op de vleugelen der wind, en nu viel het gepeupel overal op de Joden aan. Op brandstapels of op andere afsehuwelijke wijze werden zij omgebracht. Zij die in wreedheid en Jodenmoord uitmunten, waren leden van een fanatieke sekte, die der Flagelanten of Geselaars, ook wel Kruisbroeders of Dansers genaamd. Onder het zingen van religieuze liederen, in trance dansende en zich geselende, trokken zij ook naar deze streken. Hun eerste bezoek gold

steeds de Joden, die zij van hun bezittingen beroofden en doodden. Sommige historici nemen aan dat Paus Clemens het bloedvergieten verbood. Hij verklaarde dat de tegen de Joden ingebrachte beschuldiging vals was, maar de Paus woonde ver weg en zonder zich aan zijn bevel te storen, volbrachten de Flagelanten ook in Twente hun luguber handwerk. Ook de leden van de toen reeds te Oldenzaal bestaande Joodse gemeente moesten het leven laten. Een paar geschiedkundigen menen, dat „het jammerdal”, dat juist buiten de poorten van Oldenzaal was gelegen, aan de genoemde handelingen van de secte herinnert. Ofwel zouden de Geselaars daar hun tenten hebben opgeslagen, al jammerende tijdens hun boetedoening, ofwel zouden de Joden daar toen door hen jammerlijk zijn afgemaakt.

„beschermelingen” des keizers

Dat er in de veertiende eeuw reeds sprake was van Joods leven te Oldenzaal weten we door het onderzoek van een rijksarchivaris, Dr. S. Muller, die in het archief van het Gelderse plaatsje Buren oude rekeningen vond van de drost van Twente over de jaren 1336—1339, bekend onder de naam „Cameraersrekeningen”. Hierin worden reeds te Oldenzaal woonachtige Joden genoemd: Coepman (d.i. Jacob), Mozes, Sander en zijn moeder Kele, Nathan, Simon en Jodelijn. Uit deze rekeningen blijkt, dat deze Joden in die tijd volkomen werden uitgeschied door de toenmalige drost van Twente, een zekere Van Kemenade, in dienst van Graaf Reinoud van Gelre, die van de Bisschop van Utrecht Twente in pand had verkregen.

De graaf maakte zich gereed om zijn zwager, koning Eduard van Engeland, bij te staan in de oorlog tegen Frankrijk en de drost moest proberen zoveel mogelijk geld bijeen te krijgen. De Joden waren tot geen enkel gilde toegelaten. Ze liepen met kramerijen, mochten een weinig slahten en tegen rente geld uitlenen, wat de Christenen verboden was. Zij stonden onder de zogenaamde bescherming des keizers en werden als zodanig „keizerlijke kamerknechten” genoemd, hetgeen betekende, dat ze volledig eigendom waren van deze heersers. De keizers verkochten dit Jodenrecht, in feite een vorm van reehteloosheid zonder weerga, aan kleinere vorsten, die de Joden uitpersten als eitroenen. Vooral het uitlenen van geld werd voor hen een kringloop van ellende. Immers, daar zij voor „hun bescherming” een ondraaglijk hoge belasting moesten opbrengen, werd de rentevoet zo opgeschoefd, dat men slechts kon spreken van woeker. Hadden zij het tot een zekere welstand gebracht, dan werden zij onder het een of andere voorwendsel van hun bezit beroofd, en het is zeker dat zulks ook in die jaren is geschied, want het blijkt dat hun pandbrieven door de drost in beslag werden genomen en bij opbod verkocht. Ook het éenogige paard van de reizende kramer Coepman werd hem ontnomen. Het werd verkocht aan een zekere Egbert van Grymberg voor 18 schillingen, wat reeds aantoonde dat het geen kostbare telganger geweest moet zijn.

Evenals in Zwolle, waar de Joden „ter ere Gods” het leven lieten, zijn in de tijd van de zwarte pest ook de Joden van

Een lijdster aan de zwarte pest wordt door een heelmeeester onderzocht. Hij houdt als afweer tegen „de kwade dampen” een reukbal tegen het gezicht.

Oldenzaal door de secte der Flagelanten omgebracht; daarna zijn er in een paar eeuwen geen Joden meer in Twente.

Er wordt wel melding gemaakt van personen die „de Jode” heten. Zo vinden we in het jaar 1350 een zekere Jan de Jode, die een stuk land koopt te Gammelke, en in 1375 een Arnde Ludghes de Jode, die toen schepen van Oldenzaal was, maar dit waren zeker geen Joden. Zij behoorden tot een geslacht dat „de Jode of de Jcude” heette. Mogelijk was het van Joodse afkomst of het had zijn naam te danken aan het feit dat hun voorvader kramer was geweest, het specifieke beroep bij de Joden. Ter vergelijking diene, dat men in Noord-Brabant een niet-Joodse lompenhandelaar „de Jood” pleegt te noemen.

Het is verder niet waarschijnlijk, dat er zich hier tijdens Karel V Joden hebben opgehouden. In tegenstelling tot Karel de Grote was hij een bekend Jodenhater. Men beweert dat hij in 1531 in hoogst eigen persoon Oldenzaal bezocht en van het raadhuis geld uitstrooide. Er zullen toen wel geen Joden meegegrabbeld hebben! Bekend is, dat hij de weinige Joden die zich in Gelderland bevonden door middel van een scherp plakkaat verbande. Ook Alva, ofschoon de zoon van een Joodse moeder, duldde hier geen Joden. Pas na de ondergang der trotse Armada wagen zich weer enigen over onze grenzen.

(wordt vervolgd)

geen koffie in personeelsbladen

Personeelsbladen mogen zich doorgaans niet in de gunst van de dienaren der Grote Pers verheugen. Bij tijd en wijle lees ik wel eens een stukje over personeelsperiodieken van een „echte” journalist, dat meestal culmineert in de strijdkreet: „Weg met de beunhazen, voor de personeelsbladen alleen beroepsjournalisten!” Nu laat ik deze heftige gemoedsuiting voor wat ze is, al kan ik me soms niet aan de indruk onttrekken dat de ingang van een krantengebouw ook niet de poort tot een literair Walhalla is. Ik zag eens in een krant een stukje over een tenor uit een opera die zich zo opwond over een collega op het toneel, dat hij hem met een houten toneelzwaard ferm te lijf ging. Het publiek was eerst een beetje bevreemd, maar de klappen waren zo fors, dat iedereen een beetje ging verzitten en met welbehagen de strijd begon te volgen. Dat is dus een leuk berichtje, maar het wekt toch enige bevreemding als je hetzelfde verhaaltje in ietwat gewijzigde vorm drie maanden later in een andere krant als „nieuws” krijgt voorgeschoteld.

Maar ik wilde het over koffie hebben. Eigenlijk hebben die journalisten gedeeltelijk gelijk. Aan personeelsbladen kleven allerhande smetjes, waarvan de eet- en drinkcultus wel een van de grootste is.

Regelmatig ziet de aandachtige lezer in personeelsbladen verslagen en foto's van etentjes, waarbij een kijker met gevoel voor culinaire zaken het water uit de mond komt.

Sommige autcurs beoefenen de „koffieverheerlijking”. Een greep uit dit proza:

„waar zij onder het genot van een kopje koffie gezellig npraatten”

„toen kwamen de diensters met koffie”.

„Bij een kopje koffie bleef men daarna nog enige tijd gezellig bijeen”.

„Na een gezellig kwartiertje in de lunchroom, waarbij een kopje koffie werd geserveerd enz.”

„Tot besluit dronk men gezamenlijk nog een kopje koffie”.

„Voor ons gesprek met de heer H. kregen wij eerst een lekker bakje troost”.

Wanneer men koffie drinkt met matigheid — aldus de opvatting van medici — en wanneer men een goede gezondheid geniet, dan bezit koffie zeer achtenswaardige kwaliteiten.

Wanneer men in een personeelsblad echter niet wil leuteren — aldus S. G. Gistbeen — en wanneer men de lezers niet in slaap wil wiegen (de koffie beoogt vaak juist het tegendeel) dan niet meer over koffie schrijven. Het zal de status van de personeelsbladen ten goede komen.

In een krant las ik het volgende: „Moreel gezien geeft het gebruik van koffie onmiddellijk een gevoel van welbehagen. Koffie is belangrijk, zo niet onmisbaar voor degenen die intellectueel werken. Wanneer men niet helder meer ziet bij het lezen van een boek of bij het doorworstelen van een dossier, dan geeft een kop koffie onmiddellijk nieuwe moed en verheldert de ideeën”.

Met deze laatste zin voor ogen zou ik willen voorstellen dat de verantwoordelijke koffie-instantie van de N.A.M. de redactie van dit blad veel extra koppen koffie toekent en een ongelimiteerde hoeveelheid ter beschikking stelt aan een man die zeer intellectueel werkt en zeer heldere ideeën nodig heeft. Zijn naam is — u heeft het ongetwijfeld al begrepen —

Simon Goddefroy Gistbeen.

„dolken” aan vrouwenvoeten

„Hoge hakken zijn uitgevonden door een vrouw die op haar voorhoofd gekust was”, lezen we onlangs. Hoe dit ook zij, van het ogenblik af dat ze op de markt versehene, zijn de dames „weg” van ze geweest, van de slanke, elegante naaldhakjes, in het leven geroepen door de beroemde Italiaanse mode-ontwerpers. De oude plompe hakken konden het er niet bij halen en bleven ongedragen in de kast staan.

De Engelsen gebruiken een passend woord voor naaldhakken: stiletos, letterlijk vertaald: kleine dolken. Dat is niet overdreven, want de elegante hooggehakte schoentjes zijn moordwerktuigen voor vloeren van hout of linoleum.

Maar met de nieuwe hakken kwamen ook nieuwe problemen voor architecten, aannemers, fabrikanten van vloeren en vloerbedekkingen, hoteleigenaars, scheepvaartmaatschappijen en industriële firma's.

Bijna iedere vloer die geregeld betreden wordt door elegant geshoeide vrouwen, is tegenwoordig bezaaid met putjes.

Een architect heeft uitgerekend, dat een slanke vrouw die haar gewicht laat rusten op één hakje, op de vloer een druk uitoefent die gelijk staat aan zes ton per vierkante meter.

Een vloerenfabrikant maakte een soortgelijke berekening. Hij kwam zelfs tot de slotsom dat een naaldhak van $\frac{3}{4}$ cm² een druk kan uitoefenen van 20 ton per m². Een enorm gewicht dus.

Een zegsman van de P en O-scheepvaartlijn beweerde: „Onze dekken zien er uit alsof ze aan de pokken lijden”.

De directeur van een der beroemdste hotels van Londen klaagde er over dat de vloeren van zijn balzalen vol putjes zaten, hoewel ze van zeer hard parket zijn gemaakt.

Het Unilever-concern was ten einde raad genoodzaakt zijn vrouwelijke employé's te verzoeken geen naaldhakken meer te dragen, daar er grote schade was aangebracht aan de houten en kurken vloeren.

Foto's van deze gehavende Unilevervloeren werden getoond aan 800 vrouwelijke werknemers in een splinternieuw gebouw van een oliemaatschappij. Men uitte daarbij de smeekbede: laat dit alsjeblieft niet hier gebeuren.

wapen tegen de hakken

Het is een op aardolie gebaseerde plastiesoort (polystyrene), die de fabricage van onbreekbare naaldhakken mogelijk maakt. De hakken worden uit dit taaie en veerkrachtige plastic gefabriceerd en worden verder verstevigd met een stalen pin.

Maar hoe zit het met de vloeren?

Een oplossing van dit vraagstuk werd gezocht in het gebruik van Epikote-harsen.

In Zuid-Afrika bijvoorbeeld, is al drie jaar een speciaal vervaardigd materiaal van Epikote-harsen in gebruik bij bushaltes en in een busstation. De hiervan vervaardigde toplaag is nog steeds in

prima eenditie en vertoont geen noemenswaardige slijtage, ondanks de naaldhakken van de vrouwelijke passagiers.

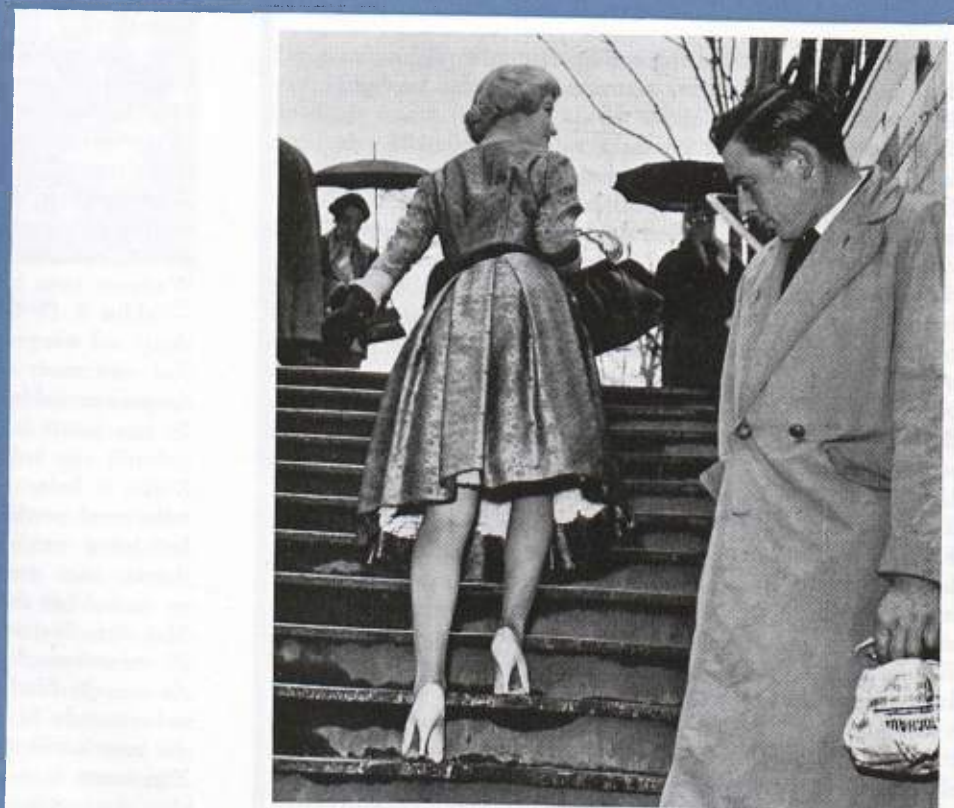
alleen 's avonds

In fabrieken, werkplaatsen en laboratoria, waar sterke vloeren noodzakelijk zijn, worden ook speciale samenstellingen met Epikote gebruikt.

De meeste kantoorvloeren zijn echter niet zo sterk. Zelfs terrazzo-tegels gaan onder de druk van de hakjes putjes vertonen.

Zolang het echter welhaast te veel gevraagd is vloeren te vervaardigen die bestand zijn tegen de druk van naaldhakken, is er maar één praktische oplossing voor dit probleem: dames, draag overdag op kantoor een lage gemakkelijke hak, en bewaar de moordende naaldhakken voor 's avonds.

Wij vrezen echter dat zolang Stilettohakken mode zijn de vloeren het zullen moeten blijven ontgelden.....

geen vrouwen!

We hadden onze lezers graag gunstiger berichten meegedeeld, maar het is een feit dat in de nabije toekomst geen vrouwen hun krachten zullen geven aan het buitenwerk bij de N.A.M. Het is echter een gelukkige omstandigheid dat zo velen hun mening over deze kwestie, die werd aangeroerd in het Nammogram van 1 april niet onder stoelen of banken hebben gestoken.

Er dringt zich natuurlijk direct de vraag op: waarom gaat deze zaak niet door?

Het precedent geachte lezers, niets anders dan het beruchte precedent. Van bepaalde zijde verwachtte men dat werknemers van Groepsmaatschappijen de lucht van ons experiment zouden krijgen en zouden eisen ook te worden verblijd met vrouwen voor het buitenwerk.

Deswege werd besloten voorlopig de proef te staken.

En nu het commentaar van de lezers. Gelukkig zijn er nog altijd mensen die niet direkt achter elk verhaal een april-grapje of zo vermoeden. Hun onschuld heeft ons diep geroerd. Eén man heeft zich zelfs heftig opgewonden: „Waar blijven hier en ginder onze promotiekansen als jullie beginnen met vrouwen als boormeesteresse op te leiden”, schreef hij verontwaardigd. Dat hij nu gerust zij! Verschillende lezers schreven dat ze het een leuke grap vonden en enkelen maakten hele rijmen op het geval. Er werd zelfs de toezegging gedaan de medische kant van deze aangelegenheid nauwgezet te bestuderen.

Het woord „expirement” op de invulstrook inspireerde velen tot behartenswaardige opmerkingen aan het adres van de redactie.

En nu het — hier en daar enigszins bekorte — commentaar van enkele lezers.

Vrouwelijke krachten.

Toen het contract tot stand kwam

Was er een wereldprimeur voor de N.A.M.

Vier jonge charmante vrouwen

Gaan bij de S.O.N. veel werk verstouwen.

Hoe het idee werd geboren vrouwen buitenwerk te laten verrichten, zullen wij u gaarne vertellen. De heer Sehouten (ex-N.A.M.-er) uit Pakistan zond ons een briefje en een fotootje dat hierboven is afgedrukt. In de brief werd ons verzocht voortaan meer werknemers als op de foto in te schakelen. Zeer lang hebben we daar — enkele weken geleden — op zitten staren, totdat een intelligent persoon opmerkte dat op de mishandelde ex-voorplaat van een Nammogram een meisjeshoofd was gemonteerd.

Dra zullen er misschien nog meer zijn,
Bij putbehandeling of gasdienst, o wat fijn!
Een mooi experiment, zeg wat je wil.
Was het vandaag maar geen één april.

Een Gasman

Wanneer het winter wordt zullen ze het dan volhouden?

Indien het Nammogram niet op 1 april was verschenen, zou ik vast en zeker gezegd hebben:

Ik ben veel te vroeg met pensioen gegaan, want *juist nu*, bij de tewerkstelling van dames bij de S.O.N., zal er voor de party-manager veel meer te regelen zijn.

Wil het magazijn er rekening mee houden dat er leren laarsjes, maat 36 met 3/8" stalen neusjes in voorraad zijn.

Sterkte voor de nieuwe mudgirl. Krijgt ze ook opleiding in het sjouwen van zakjes bariet? Ze wegen maar 50 kg.

Uit het oogpunt van veiligheid lijkt het mij niet juist, daar dit zeer waarschijnlijk de nodige onrust in het bedrijf zou veroorzaken. Hierbij mag ik u verwijzen naar het verhaal over de vliegclub. Dat u er zelfs maar aan durft denken om ook meisjes op te leiden tot „moddermeisje” (vrij vertaald) lijkt mij voor de dames een aanfluiting. (Overigens een goeie mop).

Na het lezen van de Nammogram

Leek het dat ik van het lachen niet meer tot bedaren kwam

Stel je voor: het zwakke geslacht in een S.O.N.-ers overall

Dat wordt dunkt mij wel iets te dol

Kijk ze zwoegen, kijk ze spuiten

Er staat er zelfs een door een megafoon (naar de schietmeesteres?) te fluiten!!!!

Menig N.A.M.-er kijkt verdwaasd

Hoe dat vrouwvolk in die auto raast.

De Nammogram-redactie wist (gelukkig ook de S.O.N.)

Dat Alva op één april Den Briel niet hou'en kon!

(Voor ex pierementen wende men zich tot de firma Perlé in Amsterdam).

(Zie verder pagina 14).

pernis won shell-bridgetoernooi 1961

Met een „inspiratie-sigaartje” naar de manche...

De familie Thijssen in verwoed duel met een tweetal Westnederlandse deelnemers.

Met verhitte hoofden en roodgloeiende oren zaten ze weer achter hun dertien kaarten, de bridgers. Kortaf klonk hun „één sans”, aarzeland de stopbodjes, gedecideerd het „klein slam klaver”, triomfantelijk hun „doublet”.

Als een organisatie geruisloos kan gaan, dan was dat zeker het geval in de Schouwburg te Enschede op zaterdag 25 maart, toen de bridgers van de Shell uit Nederland elkaar bestreden in het zogeheten Shell-bridgetoernooi. Helaas was die geruisloosheid niet van toepassing op de deelnemers.

Het geroezemoes van de deelnemers zwol al spoedig aan tot een storm, windkraecht 10, en wij beklagden de langzame broeders, die het laatste spelletje van elke ronde moesten uitbieden met behulp van gebarentaal en liplezen.

Ook ditmaal wonnen wij de beker niet; een vierde plaats was ons besecheiden deel. Maar toen aan het einde van de middag Rotterdam tot winnaar was uitgeroepen, zagen wij hierin toch een liehtpuntje voor onze spelers. Heeft Rotterdam immers op vorige drives niet meermalen met een besecheiden plaatsje genoeg moeten nemen? En waarom zouden wij niet, net als Rotterdam, eenmaal de beker winnen? Niemand behoeft kansloos te zijn in dit toernooi. Alle hulde overigens voor de knappe prestatie der Maasstedelingen.

Na afloop van de drive, tijdens de maaltijd,

kwamen de tongen pas goed los. Nagenoeg elk spel bleek minder dan veertig punten te hebben bevat. De tegenspelers hadden „geen punt in handen”, zoals dat heet, en zij die hun contract maakten, konden dit alleen doen door hun uitzonderlijk intellect, resulterende in geniaal spel, want punten hadden zij evenmin. Een negatief soort viserslatijn dus!

Er waren trouwens nogal wat spellen waarop commentaar te leveren valt. Enkele hiervan volgen hieronder.

No. 57 ♠ h v 8 7 6 5 4 3
o-w kwetsbaar ♥ a 2
n geveer ♦ -
 ♣ 9 5 3

10 9 2		n		a
h b 8				v 10 9 5 3
a h v 9 2	w		o	8 7 6
h b		z		v 8 7 4
				b
				7 6 4
				b 10 5 4 3
				a 10 6 2

Noord heeft hier een klassiek voorbeeld voor een pre-emptive opening in handen: minder dan 10 punten aan hoge kaarten, zeer lange troefkleur, niet kwetsbaar, tegenstanders wel. Maar wát moet hij zeg-

De voorzitter van R.O.V.S. glundert.

De Rotterdammers waren door het dollen heen.

gen? Bij een dergelijke kaart doet men er — niet kwetsbaar — het beste aan, drie slagen méér te bieden dan men zelf maken kan. Even tellen dus: zes à zes en een halve schoppenlag plus hartenaas, samen ruim zeven slagen. En daarom: openen met vier schoppen (10 slagen). De tegenpartij moet nu een te groot risico nemen om alsnog op een manche te komen en zal zich met een doublet tevreden stellen. Bij goed spel gaat dit schoppencontract één down (~ 100 punten); wanneer de tegenpartij een foutje maakt - bijvoorbeeld door klaveren in te korten - wordt het contract zelfs gemaakt!

Wanneer men echter met drie schoppen opent, en oost en zuid passen, wat gebeurt er dan? Bijna zeker zal west óf doubleren (informatie) of drie sans bieden (wat in bepaalde systemen hetzelfde betekent). Oost noemt daarna zijn hartenkleur, en een contract van vier of vijf harten is voor het neerleggen voor o-w.

En die Zuidspeler maar (hardop) denken: wat heeft die maat van me weer zitten klungelen met z'n drie schoppen. Zo, dacht je dat, Zuidspeler? Vertel dan maar eens, wat heeft noord's bod aangegeven? Juist, zes vaste slagen met schoppen als troef, en minder dan 10 punten in de hoge kaarten. Voeg daar je eigen vaste slagen eens bij! Hartenaas, ja, dat is één, en schoppenboer; dat is toch in deze biedserie óók een vaste slag. Samen dus acht slagen. En hoeveel punten hebben jullie samen? Precies, hooguit 14. En hoeveel hebben o-w er dan? Goed zo, ten minste 26. En dringt het nu tot je trage hersentjes door wat dit betekent? Warempel: met zo'n gekke verdeling

moet er voor hen dik een manche in zitten, een kwetsbare manche nog wel, zo eentje van 620 punten. En wat had je dus na noord's zo becritiseerde drie schoppen en oost's pas schielijk moeten doen? Hè, hè, we zijn er: vier schoppen bieden. Niet omdat je denkt dat te zullen maken, maar omdat je daar ten hoogste gedoubleerd twee down op gaat, en 't je dus maar 300 punten kost in plaats van 620. En dus, Zuid, ben jij nèt zo schuldig als noord aan het nodeloze verlies van - in dit geval - 550 kostbare punten."

Tot slot nog een slambod dat door geen der vier N.A.M.-paren werd geboden.

Spel no. 86 ♠ 10 6

Niemand kwetsbaar ♥ b 9

n gever

♦ v b 9 8 4

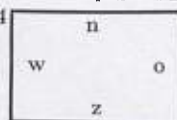
♣ b 6 4 2

a h b 9 5 4

h 10 5

10

9 7 5

v 7 3

a v 8 6 4 2

h 5

a 8

8 2

7 3

a 7 6 3 2

h v 10 3

(Zie verder pagina 15).

geologische fotowedstrijd

In het vorige Nammogram schreven wij reeds over de „geologische fotowedstrijd”. Degenen die 6 mei deelnemen aan de excursie naar het Duitse grensgebied adviseren wij een fototoestel mee te nemen. Be-doeling is dat u foto's maakt van bijvoorbeeld mede-excursiegangers die verwoed keien verzamelen of doorslaan, vrouwen die in paniek geraken door wespen, mieren etc. Kortom, u moet proberen een „raak” prentje te maken.

Inzendingen moeten 15 mei in het bezit van de redactie van het Nammogram te Oldenzaal zijn.

Op de achterzijde van de foto's (maximaal formaat 9x12 cm) gelieve men naam, adres en eventueel een onderschrift te plaatsen.

De foto's mogen door een beroepsfotograaf worden ontwikkeld en afgedrukt. De beste inzendingen zullen in het Nammogram worden gepubliceerd.

En nu de prijzen.

Eerste prijs: toegangkaart voor „My fair Lady” en retourticket naar de plaats waar de musical wordt uitgevoerd.

Tweede prijs: het boek „Geheimschrift der aarde” door Prof. Dr. I. M. van der Vlerk en Prof. Dr. Ph. H. Kuenen.

Twee beroepsfoto's zullen de prijzen toekennen.

Nog deze zomer zullen ook onze lezers in West-Nederland en Schoonebeek in de gelegenheid worden gesteld aan een „plaatselijke” fotowedstrijd mee te doen.

Deze man ziet er geen gat meer in. We kunnen ons wel enigszins in zijn toestand verplaatsen, want als de huisvrouw weg is, dan is de heer der schepping vaak de (huishoudelijke) kluts kwijt. Maar denkt er aan heren N.A.M.-ers, rommel op het werkterrein of op welke plaats ook in ons bedrijf is uit den boze. Orde en netheid dient het parool te zijn, want zonder dat is veilig werken niet mogelijk! (Foto L. M. Tangel).

olienieuwtjes van dichtbij

west-nederland

Nieuwbouw

De tweede indirect-heater op het R.O.V. Van Brienenoord werd in bedrijf genomen.

Een drukbeveiliging op onze olietransportleiding tussen de Esso- en Shell-raffinaderij werd aangebracht.

Begonnen werd met de aanleg van een 6" P.V.C.-transportleiding voor zout water van het R.O.V. Wassenaar naar het gemeentelijk riool langs het Finnenburg, een nieuwe wijk bij Wassenaar.

Een atmosferische separator werd, onder meer in verband met ontwateringsproeven, op het meetstation Zoetermeer opgesteld. Men is thans doende met het aansluitend leidingwerk en het aanbrengen van isolatie.

Boringen

Wassenaar 26 bereikte een diepte van 1380 meter en werd afgewerkt op het Onder-Valanginien.

Locatie IJsselmonde DS werd op 25 maart ingespuud als IJsselmonde 37 en boort nu op een diepte van 400 meter.

schoonebeek

Ondergronds verbrandingsproject

In de compressor-installatie kwam het vervangen van de thermometers door pyrometers met centrale aflezing voor de lucht-, olie- en watertemperaturen op de beide koelers gereed.

Ook de thermometers in de uitlaatgassenleidingen van de motoren zullen op dezelfde wijze worden vervangen.

Stoominjectie

De stoomketel op de put S 368 werd in bedrijf gesteld; voorbereidingen worden getroffen voor het in bedrijf nemen van de ketel op S 369.

Gasliftvoorzieningen

De aanleg van de gasliftleidingen naar de putten S 45 en S 319 kwam gereed. Men zal beginnen met het leggen van de leidingen naar S 73 en S 176 en de opstelling van separatoren op meetstation V.

Diversen

Voortgezet werd de verbouwing van het squash-court „de Boo” tot ontvangst- en gehoorzaal.

(Vervolg van pagina 11).

Ik kan me indenken, dat voor sommige functies in ons bedrijf mannelijk personeel niet direct noodzakelijk is. Maar ik heb er bezwaar tegen om meisjes en jonge vrouwen als een soort Tarzan met zakken bento-niet of grote kettingtangen te zien sjouwen. Ruw en zwaar werk kan men beter aan mannen over laten. Er is toch genoeg ander werk wat passender is voor de vrouw en waar zij ook in haar taak nog vrouwelijk kan blijven?

Wat mij betreft, laat de vrouw zo lang mogelijk „vrouw” blijven!

Stuur ons maar een paar juffertjes. Maar niet op 1 april.

Enkele wachtlopers Gasdienst

Zeër geslaagde aprilgrap. Zijn echt niet tegen vrouwelijke werkrachten op de Gasputten.

Het werken van meisjes bij de S.O.N. en het eventueel verrichten van ander buitenwerk vind ik een wel geslaagd experiment. Het verband tussen deze bij de N.A.M. werkende meisjes en ex-pi(e)rementen is mij helaas niet geheel duidelijk.

Ik vind het een welgeslaagd experiment maar dan ook alleen op 1 april.

(Vervolg pagina 13).

Het zal iedereen duidelijk zijn, dat o-w zes harten of zes schoppen voor het neerleggen hebben, ja zelfs dat, wanneer zuid in de eerste slag zijn ruitenaas niet maakt, er dertien slagen voor het oprapen zijn. Maar hoe moeten we 't bieden? Laten we eerst eens aannemen dat n-z niet tegenbieden:

o 1 harten	w 2 schoppen
3 schoppen	4 harten
4 s.a.: azen vragen	5 ruiten
6 harten	pas

Indien zou zijn gebleken dat alle azen bij o-w hadden gezeten, dan zou zeven harten of schoppen het juiste eindecontract zijn geweest.

Eenvoudig niet waar? Oost kan namelijk preeies uitrekenen hoeveel slagen er te maken zijn: ten minste vijf in schoppen, zes in harten, een in klaveren, totaal 12 slagen. Maar nu nemen we eens aan dat n-z wel tegenbieden:

n: pas	o: 1 harten
pas	3 harten
pas	4 schoppen
pas	6 harten
z: 2 ruiten	w: 3 ruiten
pas	3 schoppen
pas	5 harten

rondgepast

Het drie ruitenbod van west geeft renonee of singleton aan in de door de tegenpartij geboden kleur en is manehforeing. Bovendien impliceert het enige aansluiting in de harten.

Ook dit is nog wel te doen, maar nu in volgende:

n: pas	o: 1 harten
5 ruiten!!!!	?
z: 2 ruiten	w: 3 ruiten
	?

Wat nu te doen, na dit pre-emptive bod van noord.

Eerlijk gezegd, wij weten het niet. Oost weet op dit ogenblik nog niets van west's praetige schoppen af; west ziet op zijn beurt drie kleine klavertjes in zijn hand, die evenzo vele verliesslagen kunnen betekenen. Moeten o-w dus dit vijf ruitenbod maar doubleren en 500 punten noteren voor drie down. Niet bepaald bevredigend nu we weten dat er een slambod inzit.

Weet u wat: we maken er een prijsvraag van. We zullen dit vraagstuk voorleggen aan de bekende bridge-expert H. W. Filariski, en de schrijver van dit artikelje looft een prijs uit voor die oplosser, wiens biedserie het meest die van Filariski benadert. De vraag is dus: hoe komen o-w op een verantwoorde wijze tot slam wanneer noord, na een twee ruiten volgbod van zuid, vijf ruiten biedt.

Denkt u er eens over na en stuurt uw oplossing voor 1 mei a.s. naar de redactie van het Nammogram.

* Blozend beken ik: ik heb als zuid óók gepast.

stripverhaal voor kinderen

het geheim van de boring waterdrecht (22)

Het werd na die gedenkwaardige dag dat boring Waterdrecht 1 aan het spuiten sloeg een drukte van belang op de boorplaats. Opgetogen personen uit Bolderzaal liepen overal te snuffelen en de arme Dirk Drilpijp was blij dat hij met zijn mannen aan de tweede boring, op boer Trullemans zijn grond, kon beginnen.

Intussen werkte de produktiedienst van de H.A.M. stug door en spoedig was de spuit Waterdrecht 1 geheel afgewerkt. Een afsluiter, door middel waarvan de olieproduktie geregeld kan worden, was eigenlijk het enige dat herinnerde aan het feit dat ergens diep onder de grond de rijke olielaag was ontdekt.

Boer Trullemans was in zijn nopjes. Hij zat op een hek van zijn land en zei tegen zijn buurman, de heer Piet Peulbaal: „Het gaat goed jong, ik heb al gehoord dat ze dieht bij de olielaag zitten”.

En een paar weken daarna bleek ook boring Waterdrecht 2 produktief. Kort daarop kregen Tim, Nek en Spekkie en ook het voormalige spook, Karel Trullemans, een

uitnodiging van de H.A.M. om in hotel „Het Waterdrechtse Ros” te komen.

Daar werd onze vrienden wegens hun flink gedrag een Waterdrechtse pannekoekenluneh aangeboden, die, zoals de lezertjes wel weten, over de hele wereld beroemd is. Ook had de H.A.M. boer Trullemans uitgenodigd om te laten zien dat de maatsehappij geen wrok had tegen de vroegere lastpost.

En natuurlijk ontbraken Dirk Drilpijp en zijn mannen niet. Wim Waffel brak tot ergernis van Klaas Gruis het pannekoeken-eetreeord, maar toen Dirk Drilpijp het fraaie lied „Wat is er schoner dan een spuit bij de H.A.M.” aanhief, bereikte de stemming ongekende hoogten.

In het Hammogram, het personeelsblad van de maatsehappij, stond naderhand te lezen dat het feest zeer was geslaagd en dat de aanwezigen zeer laat en zeer voldaan na het laatste kopje koffie naar huis gingen.

En zo was het ook. Tim, Nek en Spekkie hadden nog nooit zoveel plezier gehad en ze namen zich stellig voor als er weer eens

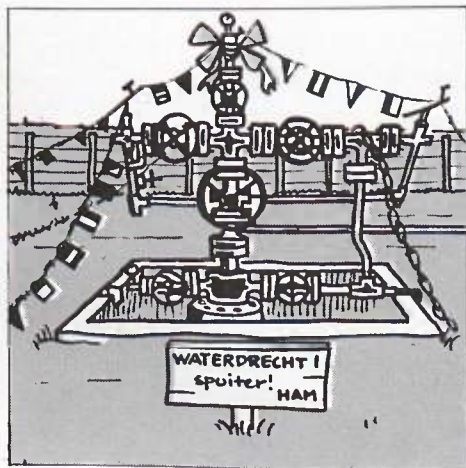
zo'n geheim was op te lossen bij de H.A.M., dat zij dan van de partij zouden zijn!

EINDE

Beste Kinderen,

Het laatste deel van het stripverhaal voor jullie is nu verschenen. Jullie begrijpen missechien dat oom Cees Nieuwenhuis, die de tekeningen maakte en oom Jan Visser, die de tekst schreef, nu een heel lange tijd moeten uitblazen om te be-komen van alle vermoeienissen welke „Het geheim van de boring Waterdrecht” met zich mee bracht. Heel missechien gaan ze in de toekomst nog eens zo'n verhaal maken, maar dan moeten jullie eerst maar eens schrijven hoe jullie deze strip vonden. Want als het niet mooi was. dan hangt de tekenaar zijn stift aan het tekenbord en de schrijver zijn pen aan het bureau.

Schrijf dus maar gauw een briefje aan de redactie van het Nammogram!

Tekeningen C. Nieuwenhuis en tekst van J. Visser

wat men met plastic kan doen

Plastie handschoenen voor ruimtevaart-reizigers.

Een aantal deskundigen van de Amerikaanse luchtmacht heeft een studie gemaakt van de mogelijke behoeften van een ruimtevaarder die een dag of drie aan boord zal zijn van een ruimtevaartuig. Men is tot de conclusie gekomen, dat hij o.m. plastie handschoenen nodig heeft om te eten, opdat hij zijn handen niet hoeft te wassen. Volgens de deskundigen moeten plastie handschoenen tijdens het eten gedragen worden, zodat men naderhand geen voed-

selresten achterlaat op de fijne instrumenten.

Een radiomast van plastic

In Osserdalen in Oost-Noorwegen is op een top van een berg een radiomast gebouwd, die geheel van plastic is vervaardigd. De voor dit doel speciaal gebouwde toren, die 18 m hoog is, kan naar men zegt windstoten van 150 mijl per uur verdragen; de plastic-muren zijn slechts 3,1 mm dik. De mast wordt voor radio- en televisie-uitzendingen gebruikt.

u zegt het maar...

Bijgaand zend ik u een door mij samengesteld kruiswoordraadsel, waarin ongeveer 50 woorden voorkomen, die betrekking hebben op de olie-industrie in het algemeen of de N.A.M. in het bijzonder. Indien u er iets voor voelt, stel ik u voor dit raadsel in de eerstvolgende Nammogram op te nemen, waarbij ik uw aandacht vraag voor de volgende punten:

1. Inzendingen aan de redactie te Oldenzaal uiterlijk 14 dagen na verschijnen van het blad.
2. Bij inzenden gebruik maken van de ingevulde figuur. (Misschien kan de figuur op een aparte bladzijde worden afgedrukt).

3. Zo spoedig mogelijk na de sluitingsdatum zal ik u de namen van de winnaars en de oplossing toezenden.

4. Ik neem aan, dat de redactie een of meer prijsjes beschikbaar zal willen stellen.

5. Indien de reacties op het kruiswoordraadsel gunstig mochten luiden, ben ik gaarne bereid in de toekomst nog eens een raadsel samen te stellen.

Hoogachtend, C. J. Linders.

Hartelijk dank voor deze puzzel. Gaarne zal de redactie haar medewerking verlenen. De puzzel is op een apart vel gedrukt, waarop ook de voorwaarden zijn aangegeven. Als prijzen zijn beschikbaar gesteld een boekenbon van f 10,— en f 5,—. Bij meer goede oplossingen beslist het lot.

Het linker gedeelte van dit Schoonebeekse huisje is een verwarmingsstation geweest van de N.A.M. De eigenaar van de grond heeft het gebouwtje van onze maatshappij gekocht. Het rechter gedeelte werd er bijgebouwd en thans is het geheel in gebruik als woonruimte.

Onlangs werd in Londen met behulp van een helikopter het grote dak van een ventilator van een vrachtboot af omhooggevoerd naar het dak van een der nieuwe gebouwen, 25 verdiepingen hoog, waarin over enige tijd het centrale kantoor van de Koninklijke/Shell Groep zal worden gehuisvest.

het gebeurde in...

1869 dat voor het eerst mastiek wordt gebruikt voor de bestrating in Londen (Threadneedle Street); dat het zeevaartuig „Charles” olie in haar ruim vervoert in 59 afzonderlijke ijzeren tanks.

1870 dat de eerste olieputten nabij Pechelbrom worden geboord; dat de Standard Oil Company of Ohio wordt opgericht (kapitaal \$ 1.000.000); dat Rotterdam een open verbinding krijgt met de zee door de gereedkoming van de Nieuwe Waterweg; dat de eerste Amerikaanse lampolie in Amsterdam wordt ingevoerd.

1871 dat proeven met stotend boren in Japan mislukken; dat Reerink de eerste boringen in de omgeving van Tjibodas slaat.

1872 dat de Standard haar kapitaal verhoogd tot \$ 2.500.000.

inlevering kopij

Hebt u kopij voor het Nammogram, levert die dan uiterlijk bij de redactie te Oldenzaal in op:

- 19 april voor het nummer van 1 mei;
- 4 mei voor het nummer van 15 mei;
- 18 mei voor het nummer van 1 juni.